

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Ο χορός και τὰ ζώα. Πώς γοπεύουν τὸ θηλυ. Ἡ τρεῖς κατηγορίες τοῦ χοροῦ. Ο χορὸς τοῦ κινηιοῦ. Ο πολέμιος χορὸς. Γραφικὴς και μεγαλεπρέπεια. Ο ἔρωτις χορὸς. Ο χορὸς και ο ἄγριος λαός. Ἡ χορομανία τῶν Ἀφρικανῶν. Οἱ Κινεζοὶ περὶ τοῦ χοροῦ. Ἀπασχόλησις... ἀναξιοπρεπής!... κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α'. Τὶς ἡμέρες αὐτὲς ὁ χορὸς παίρνει καὶ δίνει παντοῦ. Ὁ Κασνάβαλος, ἡ γιορτὴ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ γλεντιοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῆ χωρὶς τὸ χορὸ. Ἄς ἰδοῦμε, λοιπὸν, ποιὰ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ χοροῦ στὸν κόσμον.

Ὅτι ὁ χορὸς εἶνε πραγματικὰ ἀρχέγονος, αὐτὸ τὸ καταλαβαίνουμε ἀπὸ τὸ ὅτι τὸν συναντοῦμε καὶ στὰ ζῶα ἀκόμη. Γιατὶ μονάχα ὁ χορὸς μποροῦμε νὰ χαρακτηριστοῦμε τὶς νινισσοὶ ποὺ κάνουν μερικὰ ζῶα μπροστὰ στὰ θηλυκά, τὰ ὅποια θέλουν νὰ σαγηνεύσουν καὶ νὰ καθυποτάξουν. Αὐτὸ δὲ παρατηρεῖται ἰδιαίτερος στὰ περιστέρια, στὴν ἐποχὴ τῶν ἐρώτων τους.

Ἀπὸ τὴ στιγμή θύμος ποὺ στὸ χορὸ δ' ἀνακατευτοῦν καὶ ἡ γυναίκες, ὁ χορὸς παίρνει περὶ ἕναν ὄμιον διαφορετικὸ χαρακτηρισθῆ. Ἀναφέρεται στὶς ἐρωτικὰς σχέσεις τῶν δύο φίλων καὶ σὲ μεριστὸς λαοὺς παίρνει ἀισχρὸ καὶ ἀναίσχοντο χαρακτήρα.

Ἐπειὰ, λέγει ὁ Γάλλος ἐθνολόγος Λετογιὰν, τὸν ἐρωτικὸν αὐτὸν χαρακτήρα στὸ χορὸ τὸν δίνει τὸ πασιμοδικὸ πνεῦμα τῶν ἰσθίων τῆς ἀγρίας καὶ βάρβαρης γυναικας. Τέτοιο εἶνε ὁ χορὸς στὸ Τουγκαταμποῦ, στὰ νησιά Σάντουιτς, στὴν Γαίτη κ.λπ. Ἀναλόγους χοροὺς χορεύουν καὶ ἡ γυναίκες τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Μαδαγασκάρης.

Στὶς Ἰνδίες, ὁ ἐρωτικὸς χορὸς πῆρε εἰς πλέον καὶ θερησευτικὴ μορφή. Ὁ ἐθνογράφος Βάιτς διηγείται σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Στὶς Ἰνδίες, ἡ κάθε παρὰδὸ (ὁ ναὸς τῶν Ἰνδῶν) ἔχει ἰδιαίτερος γυναικες, τὶς «μαγαγιαντέρες» του. Αὐτὲς ἀνατίθονται ἐκεῖ ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἐκπαίδευνται στὴν τέχνη τοῦ χοροῦ. Ἐπειὰ, ὅταν μεγαλώσουν καὶ τελειοποιηθῶν, τὶς νοκαίουν γιὰ ὀφειμένον καὶ καὶ μὲν μεγάλη τιμὴ σὲ διαφόρους πλοῦσιους Ἰνδοῦς, οἱ ὅποιοι τὶς παίρνουν στὰ σπίτια τους καὶ τὶς βάζουν νὰ χορεύουν. Τὰ χόρηματα ποὺ περδίζουν ἔτσι ὁ βραχμάνες τῶν ναῶν εἶνε πάρα πολλὰ...». Παρόμοιους χοροὺς εἶνε, μὰ κάποιος πὸ λαϊκῶς, εἶχαν καὶ στὴν ἀρχαία Ἀγυπτῶ.

Οἱ μάχοι τῆς Ἀφρικής εἶνε ἰδιαίτερος ξετρελλωμένοι μὲ τὸ χορὸ. Οἱ ἄνδρες καὶ ἡ γυναίκες τρέφουν γι' αὐτὸν ἀληθινὸ πάθος. Οἱ Ἀφρικανοὶ βρῖσκουν ἐξαιρετικὴ εὐχαρίστησι στὶς ὑπερβολικὰς καὶ πασιμοδικὰς κινήσεις, γι' αὐτὸ καὶ οἱ χοροὶ τους εἶνε κυριολεκτικὰ ξεσφραγιστοί. Ἐνας Γάλλος περιηγητὴς γράφει γιὰ τοὺς χοροὺς τῶν νέγρων τὰ ἑξῆς: «Μόλις ἀκούσουν τὸν ἴμο τοῦ «τάμ-τάμ», ὅπως ὀνομάζουν τὸ ἄρχεγονο ταμπούρο τους, μποροῦν νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὸ καλὸ τους ἄν δὲν χορεύουν τὴν ἴδια στιγμή. Οἱ χοροὶ τους εἶνε κυριολεκτικὰ λυσσασμένον καὶ ματαιοὶ...».

Τὸ περιεργὸ εἶνε ὅτι ἰσχυρὰ καὶ ἕνας λαός, ὁ ὅποιος δὲν ἐγγύθουν ποτὲ τὸ χορὸ. Ὁ λαός αὐτὸς εἶνε οἱ Κινεζοί. Κανενὸς Κινεζῶν δὲν τοῦ πέρας ποτὲ ἀπ' τὸ νὰ χορεύει. Στὰ μάλιστα τὸν Κινεζῶν ὁ χορὸς εἶνε μὲ γέλοια διασέβασας, μὲ τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος γάνει τὴν ἀξιοπρεπεία του.

Αὐτὰ εἶχαμε νὰ ποιῆμε γιὰ τοὺς χοροὺς τῶν Ἀγρίων. Στὸ ἐρχομενο φίλο θὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν ἐξέλιξι τοῦ χοροῦ στὸν πελοποννησιον κόσμον.

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΠΡΟΛΗΨΙΣ

ΟΙ ΣΚΩΤΟΙ ΚΑΙ Ο ΧΟΙΡΟΣ

Οἱ κάτοικοι τῆς Σκωτίας, καὶ ἰδίως οἱ τῶν ἀνατολικῶν παραλιῶν τῆς, τρέφουν τέτοια ἀντιπάθεια κατὰ τὸν χοίρον, ὥστε ἀρκεῖ ν' ἀκούσουν προφορικῶς τὸ ὄνομα τοῦ γιὰ νὰ καταληγθῶν ἀπὸ πραγματικὴ κρίση. Ἡ δεισιδαιμονία ποὺ γίνετι μέρη τοῦ σημείου ὥστε, ἂν τίχῃ ποτὲ νὰ βροῖν ἀπ' τὸ σπτι τους καὶ νὰ συναντήσουν στὸ δρόμο κανένα χοίρο, τὸ θεωροῦν αὐτὸ ὡς κακὸ οἰονο καὶ γρυθῶν πίσω. Σχετικῶς μάλιστα διαγράφεται καὶ τὸ ἀκόλουθο ἀληθῆστατο περιστατικὸν:

Κάποιος Σκώτος κληρικὸς ἀνέφερε μὲ μέρη τὴν πρόληψι αὐτὴ σ' ἕνα φίλο τὸν ἱεροκήρυκα, ὁ ὅποιος ἔτυχε νὰ εἶνε πρῶτος ἀπὸ τὴ Σκωτία. Ἐξείνος στὴν ἀρχὴ δὲν ἠθέλει νὰ τὸν πιστέψῃ, ἀλλὰ ὁ συνομιλητὴς του, γιὰ νὰ τὸν πείσῃ, τοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ κρηξῆ αὐτὸς τὴν ἐπομηνὴ Κυριακὴ στὴν ἐκκλησίαν μὲ θέμα ὀμιλίας τὸ κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τοὺς χοίρους καὶ τὰ δαιμόνια.

Ὅταν ἤρθε ἡ Κυριακὴ, ὁ ἱεροκήρυκας ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ ἄρχισε τὴν ὀμιλία του. Μόλις θύμος ἀνέφερε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀκαθάρτου ζώου, παρετήρησε ὅτι οἱ ἀσροαταί του παραθῶν κα' ἐπροσπαθοῦσαν νὰ πῶσουν μὲ τὰ χεῖρα τους ὁποιοδήποτε μεταλλικὸ ἀντικείμενο βρισκόταν κοντὰ τους, ὅπως τὰ χαρὰ τῶν χαρζιῶν καὶ τὶς πρόκες τῶν παπουτσιῶν τους.

Κι' ὅσο ὁ ἱεροκήρυκας ἐπανελάμβανε τὴ λέξι «χοίρος», τόσο πρῶτος το παρασπῶνται οἱ ἀσροαταί του, οἱ ὅποιοι ἄρχισαν στὸ τέλος νὰ φωνάζουν δυνατὰ «καθὸ σίδερος», φράσι ποὺ τὴ χρησιμοποιοῦν ὡς ἐξορκισμὸ κατὰ τὸν Διαβόλου.

Ὅταν δέ, τέλος, ὁ ἱεροκήρυκας ἔφτασε στὸ σημεῖο τῆς ὀμιλίας του ὅπου ἀναφερόταν ὅτι ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων ἔτρεξε νὰ κρηξῆ στὴ θάλασσα, οἱ πιστοί, ἔντρομοι καὶ πανικόβλητοι, ὤρρισαν ὄμιον μαζὺ πρὸς τὴν ἔξοδο τοῦ ναοῦ, κα' ἔτσι ἡ ἐκκλησία, μὲσα σὲ λίγα λεπτά, ἔβηκε ἐντελῶς ἀδειανή.

Ἄς ἔθωμε τώρα στὸν πολεμικὸ χορὸ τῶν ἀγρίων καὶ ἀρχέγονων λαῶν. Οἱ ἐθνολόγοι διαπιστοῦν ὅτι, ὅσο πὸ βάρβαρος εἶνε ἕνας λαός, τόσο πρῶτος το χρησιμοποιεῖ τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ χοροῦ. Θὰ μποροῦσαμε νὰ ποιῆμε ἔτσι ὅτι οἱ ἀνθρωπολόγοι εἶνε οἱ καλύτεροι χορευτὰ τῶν πολεμικῶν χοροῦν.

Ἐνας περιηγητὴς μάλιστα ἀναφέρει καὶ τὶ εἶδος τραγοῦδῶν συνοδεῖται τὸν πολεμικὸ χορὸ τῶν ἀγρίων τῆς Νέας Καληδονίας: Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ εἶνε ἕνα εἶδος διαλόγου, ποὺ γίνεται μετὰ τῶν ἀρχηγῶν. Ὁ πρῶτος λέει: — «Θὰ πάμε νὰ χτυπήσουμε τοὺς ἐχθροὺς μας;». Ὁ ἄλλος ἀπαντᾷ: — «Ναί». Καὶ ὁ διάλογος ἐξακολουθεῖ: — «Εἶνε δυνατοὶ οἱ ἐχθροὶ μας;». — «Ὀχι». — «Εἶνε ἔξυνοι καὶ ἀνδρείοι;». — «Ὀχι». — «Θὰ τὸς σκοτώσουμε;». — «Ναί». — «Θὰ τοὺς φάμε;». — «Ναί».

Εἶνε περὶ τὸ νῆσιμου ὅτι τὸν πολεμικὸ χορὸ, ὅπως καὶ τὸ χορὸ τοῦ κινηιοῦ, δὲν τὸν χορεύουν σ' αὐτοὺς τοὺς λαοὺς παρὰ μονάχα οἱ ἄνδρες. Ἀπ' ὅλους θύμος τοὺς χοροὺς, ὁ χορὸς τῶν ἀγρίων τῆς Νέας Ζηλανδίας ἔκανε πάντοτε τὴ μεγαλύτερη ἐντύπωση στοὺς Εὐρωπαϊκὸς περιηγητὰς. Οἱ χορευτὰ ἔκει κραδαίνον, ἐνὸ χορεύον, τὰ δόρατα, τὰ ἀζόντια καὶ τὰ τσεκούρια τους, κάνουν πὸς χτυποῦν ἕνα φωνασικὸ ἔθροδὸ μὲ τὰ ἀρχαῖα δατὰ τους, ποὺ τὰ ὀνομάζουν στὴ γλώσσα τους «τατοῦ-πατοῦ», καὶ ὅλα αὐτὰ, ἐνὸ συγχρόνως τραγοῦδον ἕνα ἄγριο κα' ἀνατοξοματικὸ τραγοῦδι.

Οἱ Ἐσθηθόκομοι πάλι ἔχουν διαφορετικὸς χοροὺς, ποὺ τοὺς χορεύουν σὲ κάθε περίοδος: Ὅταν συνάπτουν συνθήκη ἔπειτα ἀπὸ ἕνα πόλεμο, ὅταν ὑποδέχονται τοὺς ξένους, ὅταν προξέεται νὰ ξενισθῶν γιὰ τὴ μῆχη, ὅταν γεννιέται κανένα παιδί ἡ πεθαίνει κανεὶς, στὸν καιρὸ τῆς συγχωμίδης κ.λπ. Ὅλα αὐτὰ οἱ χοροὶ ἔχουν πολλὴ περιέργη λεπτομέρειες.

νοῦργες καταστροφές. Στὸ 1266, ὁ Πάπας Οὐρβανὸς IV ἐξέπρῶτετις ἐναντίον τοῦ Μάργκεντ τὸν Κάρολο τοῦ Ἀνζῶ. Ὁ Γάλλος πρίγκηπι κατεχόμιστος τὸν ἀντιπάλου τὸν στη μῆχη τοῦ Μπενεδέτ καὶ συνέλαβε ἀμύλλητο ὀλοκόληνη τὴν οικογένειά του. Μά, ἐνὸ ἡ γυναίκα καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Μάργκεντ ἐφύγησαν στὴ φυλακὴ, ὁ νικητὴς, ἀγνωστο γιὰ ποὺ λόγο, ἀπέδωσε στὴν Ἄννα τὴν ἐλευθερία τῆς.

Αὐτὴ τότε ἀποσύθηκε στὴν Ἰσπανία, κοντὰ στὴν ἀνεψιὰ τῆς Κωνσταντῆς, ποὺ εἶχε παντρευτὴ τὸν ἰσπαντὴ τὸν Πέτρο τῆς Ἀραγωνίας.

Ἐκεῖ, ἐπὶ τέλος, ὕστερ' ἀπὸ τόσες περιπέτειες, ἡ φύση πρηνήλισσα τῆς Ἄννας βῆρε τὴ γαλήνη τῆς. Τελείωσε ἐκεῖ ἐπιληθμικὰ τὴ ζωή τῆς, μπαίνοντας ὡς ἱερομένη σ' ἕνα μοναστήρι τῆς Βαλέντίας.

Διὰ τῆς διαθήκης τῆς, ἄφησε τὴ μεγάλη περιουσία τῆς, ποὺ ἀπετέλετο ἀπὸ τρεῖς πόλεις καὶ ἀπὸ πολυαριθμὸς κάργους, στὸν ἀνεψιὸ τῆς Ζῶμ.

Ἡ Ἄννα πέθανε στὰ 1313, σὲ ἡλικία 80 χρόνων.

